

Genelle?tirilmi? Engellilik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Genelle?tirilmi? Engellilik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22215>

Özet

Genelleştirilmiş Engellilik Ölçeği (GEO), bireylerin engelli kişilere yönelik sosyal ilişkiler bağlamındaki **genelleştirilmiş tutumlar**ın ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir uyarlama aracıdır. Bu ölçeğin Türk toplumuna adaptasyonu, 2018 yılında gerçekleştirilmiştir. Ölçek, özellikle flört, evlilik ve iş ortamındaki yakın arkadaşlık gibi üç temel sosyal ilişki alanı üzerinden engelliliğe karşı geliştirilen sosyal mesafeyi ve kabul düzeyini değerlendirmektedir. Çalışmalar, ölçeğin Türkiye bağlamında geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

engellilik, sosyal ilişkiler, tutum, sosyal mesafe, uyarlama, psikometrik özellikler.

Yazarlar

Ayşe Beşer, Ayfer Akyüz, Ferda Özdemir Aşma, Kader Tekke Kalkan.

Amaç

Genelleştirilmiş Engellilik Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin engelli kişilere yönelik sosyal kabul düzeylerini ve bu kişilere karşı geliştirdikleri tutumları kapsamlı bir şekilde incelemektir. Ölçek, bu tutumları özellikle kişisel ve profesyonel ilişkiler (flört, evlilik ve iş) boyutlarında ölçerek, toplumsal entegrasyon ve önyargı düzeyleri hakkında bilgi sağlayarak hedefler. Bu araç, hem akademik araştırmalarda hem de toplumsal farkındalık çalışmalarıında kullanılmak üzere tasarlanmıştır.

Yapı

Genelleştirilmiş Engellilik Ölçeği, engelli bireylerle kurulan sosyal ilişkiler etrafında şekillenen **genelleştirilmiş tutumlar** yapısını ölçmektedir. Ölçek, toplam 17 maddeden oluşmakta ve üç ana alt boyuta ayrılmaktadır. Bu alt boyutlar, sosyal etkileşimin yoğunluğuna göre farklılaşan ilişkisel bağlamları temsil eder. Ölçek, bireyin engelliliğe karşı ne ölçüde açık veya mesafeli olduğunu bu spesifik sosyal senaryolar üzerinden ortaya koyar.

Geçerlik

Ölçeğin Türk toplumuna adaptasyon çalışmasıında, yapısal geçerliliğini incelemek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, ölçekteki maddelerin toplam varyansın **%49.63**'ünü açıkladığı tespit edilmiştir. Bu oran, ölçeğin teorik yapıyı temsil etme kapasitesinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir. Geçerlik çalışmaları, ölçeğin orijinal yapıya uygun olarak üç faktörlü bir yapıyı desteklediğini ortaya koymuştur.

Güvenirlilik

Genelleştirilmiş Engellilik Ölçeği'nin iç tutarlılık güvenirliliği, **Cronbach Alpha** katsayısı ile değerlendirilmiştir. Ölçeğin genel Cronbach Alpha katsayısı **.81** olarak bulunmuştur, bu değer ölçeğin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu ve maddelerin aynı yapıyı ölçme konusunda başarılı olduğunu göstermektedir. Ayrıca, madde-toplam korelasyon katsayıları .23 ile .65 arasında değişmektedir; bu da maddelerin genel ölçek puanına anlamlı katkıları sağladığını ve ölçek bütünlüğü içinde tutarlı olduğunu işaret etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal analizi, üç alt boyuttan oluşan bir faktör yapısını desteklemektedir. Bu üç faktör, sosyal ilişkilerin farklı düzeylerini temsil eden 17 maddeyi kapsamaktadır. Faktör analizi sonuçları, Türk popülasyonunda da engelliliğe yönelik tutumların bu üç temel sosyal ilişki alanı etrafında kümelendiğini göstermiştir.

Faktör yapısı ve madde dağılımı aşağıdaki gibidir:

Flört (6 madde): Engelli biriyle sadece arkadaş olabilirim. (Bu alt boyut, romantik ve cinsel ilişkilerdeki tutumları ölçer.)

Evlilik (6 madde): Engelli birine aşık olduğumda onunla evlenebilirim. (Bu alt boyut, uzun vadeli ve ciddi bağlanma gerektiren ilişkilerdeki tutumları ölçer.)

?? (5 madde): ?? ortamında engelli biriyle yakın arkadaş olabilirim. (Bu alt boyut, profesyonel ve sosyal çevredeki kabul ve etkileşim tutumlarını ölçer.)

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: 17 maddeden oluşan, 3 alt boyutlu bir kendini değerlendirme ölçeğidir.

Mevcut Diller: Türkçe (Türk toplumuna uyarlanmıştır).

Popülasyon Grubu: Belirtilmemiştir (Ancak Türk toplumunda uygulanmıştır).

Yaş Grubu: Belirtilmemiştir.

Popülasyon Detayları: Türk toplumu örneklemi üzerinde uygulanmıştır.

Test Metodolojisi: Ölçek, 4'lü Likert derecelendirme sistemi kullanılarak puanlanmaktadır. Derecelendirme, 1= kesinlikle katılmıyorum'dan 5= tamamen katılıyorum'a kadar uzanmaktadır. Kullanılan Likert aralığı, bireyin ilgili maddeye ne ölçüde katıldığını belirlemesini sağlar.

Anahtar Kelimeler

psikometri, geçerlik, faktör analizi, sosyal kabul, kişisel ilişkiler, ilişkileri, engellilik.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Ayşe Beşer

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Belirtilmemiştir

Bağılı E-posta Adresleri: aysebeser@ku.edu.tr

Yazma Adresi: Belirtilmemiştir

Özinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türk toplumuna adaptasyon ve geçerlik/güvenirlilik çalışması 2018 yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için gerekli izinler ve ücret bilgileri sorumlu yazar (Ayşe Beşer) ile iletişime geçilerek öğrenilmelidir.

Kaynaklar

Ayşe, B., Ayfer, A., Ferda, O. A., & Kader, T. K. (2018). Turkish society-adapted validity and reliability: Examination of the Disability Social Relations Generalized Disability Scale. *International of Caring Sciences*, 11(2), 792-799.

Makalenin ResearchGate bağlantısı için: [researchgate.net](https://www.researchgate.net)

Ölçeğin orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: [engellilik-sosyal-iliskiler-genelleştirilmiş-engellilik-ölcegi-toad.pdf](#)

Genelleştirilmiş Engellilik Ölçeği Maddeleri

Ölçek, toplam 17 madde ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Derecelendirme 4'lü Likert tipindedir (1= kesinlikle katılmıyorum - 5= tamamen katılıyorum).

Flört (6 m): Engelli biriyle sadece arkadaşı olabilirim.

Evlilik (6 m): Engelli birine aşık olduysam onunla evlenebilirim.

?? (5 m): ?? ortamında engelli biriyle yakın arkadaşı olabilirim.